

DIPLOMOVÁ PRÁCA

MASARYKŮV ÚSTAV VYŠŠÍCH STUDIÍ

Sociální inovace v konceptech Smart cities (aktuální výzvy, benefity, trendy, implementace)

Akademický rok: 2021/2022

Autor: Bc. Michal Kalus

Vedúci Práce: Ing. arch. Petr Štěpánek, Ph.D.

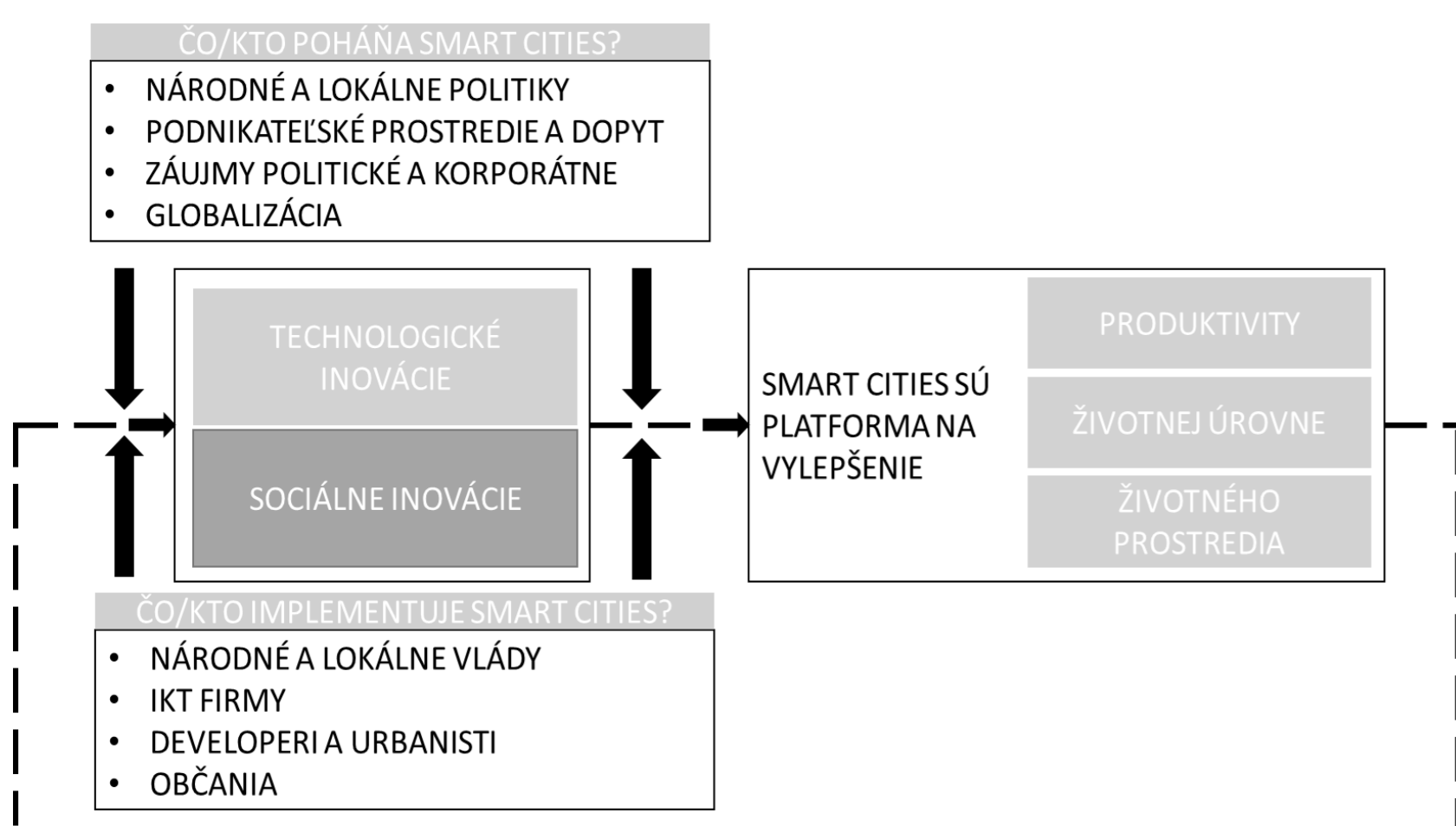
ABSTRAKT

Táto diplomová práca rieši problém sociálneho aspektu konceptu Smart City v kontexte rýchleho technologického rozvoja a digitalizácie všetkých oblastí života, od podnikov po verejný sektor a mestské správy. Technologický rozvoj zároveň značným spôsobom mení ekonomickú, sociálnu aj demografickú štruktúru obyvateľstva v mestách. Koncept Smart City sa javí ako vhodný prostriedok tieto zmeny vyvažovať a zaručiť tak sociálnu a environmentálnu udržateľnosť, napriek tomu sám čelí prekážkam spojeným s technológiami.

KOMENTÁR TABUĽKY A GRAFOV

Grafická časť v tomto prípade tvorí návrh opatrenia, ktoré sa implementuje do riadenia mesta a prispieva ku rozvoju SMART CITY.

Graf ukazuje zvýšený záujem o problematiku Smart City vo vedeckej komunite za posledné roky a obrázok úzke prepojenie medzi sociálnymi, technologickými inováciami a SMART CITY.

CIELE A PRÍNOS

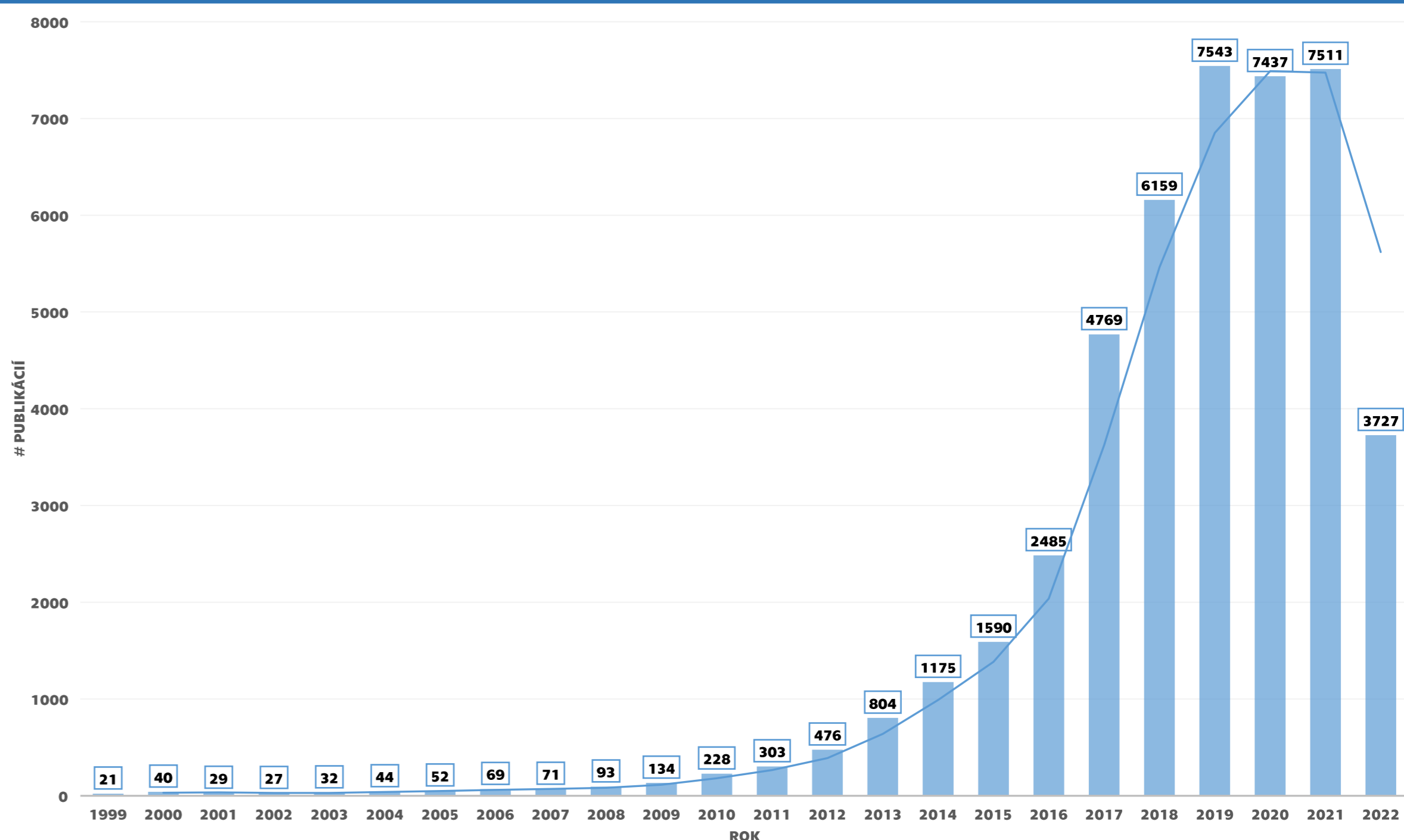
Cieľom tejto práce bolo popísať rozvoj inteligentných miest a existujúce Smart City metodiky, popísať problematiku sociálnych inovácií v kontexte Priemyslu 4.0, uviesť príklady dobrej praxe prepojenia sociálnych inovácií a konceptu Smart City, výzvy a výhody, popísať trendy a odporúčania pre plánovanie Smart City v kontexte sociálnych inovácií.

Prínosom sú najmä odporúčania pre plánovanie tých miest, ktoré sa rozhodnú integrovať concept Smart City do svojho strategického plánovania. Zároveň je táto práca prehľadom o stave konceptu Smart City v mestách na celom svete a jeho premene z technologického fenoménu na nástroj presadzovania sociálnej politiky a sociálnych inovácií.

ZÁVER

Touto prácou bol potvrdený význam konceptu Smart City na mestskom plánovaní pre súčasné mestá pomocou metodík a príkladov z praxe. V minulosti bolo náročné presne stanoviť koncept Smart City, no dnes sa javí ich význam nielen v technologickej oblasti, ale aj v oblasti sociálnej a environmentálne udržateľnosti. Vďaka tomu sa stávajú dôležitým prvkom pri zmierňovaní negatívnych vplyvov štvrtej priemyselnej revolúcie na spoločnosť a súčasťou novej Spoločnosti 4.0. Je vhodné predpokladať, že rozvoj konceptu Smart City a sociálnych inovácií bude v nasledujúcich rokoch prudko narastať, pretože v súčasnosti ľudstvo čelí mnohým krízam, ktoré majú vplyv na sociálnu úroveň mnohých ľudí a preto budú samosprávy musieť reagovať. V tejto diplomovej práci bolo popísaných 10 odporúčaní pre samosprávy, ako čeliť týmto výzvam dnešnej doby, avšak odporúčaní je oveľa viac.

Názov opatrenia
Vytvorenie mestského úradu pre plánovanie sociálnych opatrení
Špecifikácia
Plánovacie a administratívne opatrenie smerujúce na zlepšenie implementácie sociálnych inovácií v meste a ich začlenenie do strategických a akčných plánov inteligentného mesta.
Centrálny mestský úrad, ktorého cieľom by bolo vytvárať podmienky špecifické pre vznik sociálnych inovácií. Identifikoval by strategické iniciatívy, ktoré by v spolupráci s verejnosťou a politickým vedením implementoval do strategických plánov. Zároveň by tento úrad plánoval, implementoval a podporoval menšie sociálne projekty napríklad na úrovni podnikov.
Presah by mal aj na ostatné oddelenia a ich fungovanie, pretože prináša integrovaný a štruktúrovaný prístup k sociálnym inováciám v meste. Mal by za úlohu systémovú transformáciu riadenia mesta so zameraním na znižovanie štrukturálnych prekážok pri plánovaní a implementácii sociálnych inovácií. Súčasťou kompetencií je vytvorenie mestského strategického plánu rozvoja na princípe Smart City s ohľadom na sociálne inovácie. Identifikoval by strategickú víziu a ciele pre všetky oblasti mesta a formuloval by programy, ktoré by danú víziu pomáhali naplniť, vrátane dostupného financovania.
Toto opatrenie prináša nový spôsob riadenia mesta s ohľadom na jeho miestne špecifiká. Vďaka tomu bude mesto schopné stimulovať sociálne inovácie pri plánovaní zelenej, modernej a sociálnej infraštruktúry, podporovať nové projekty a reagovať na nové (sociálne, ekonomické a environmentálne) výzvy, ktorým čelia komunity v meste.
Okrem volených predstaviteľov by mali byť súčasťou tohto úradu aj zástupcovia z radov občanov a relevantných mestských podnikov, aby bol zaručený komplexný pohľad na mestský rozvoj. Spoločne by mali rozvíjať mestskú inovačnú stratégiu, rozhodovať o investíciách, vyberať a monitorovať projekty, hodnotiť a v prípade potreby meniť strategický plán.
Zdôvodnenie
Bez centralizovaného riadenia sociálnych inovácií a ich začlenenia do strategického plánovania a akčných plánov nedokáže inteligentné mesto organizovane implementovať tie správne opatrenia a zabezpečiť ich dostatočnú personálnu a/alebo finančnú podporu.
Obzvlášť v stredo európskych mestách chýba ucelený koncept pre rozvoj sociálnych inovácií a konceptu Smart City ako celku, väčšinou sa jedná o jednotlivé projekty, avšak bez rámca a dlhodobého plánu. V takom prípade však dochádza k zbytočným nákladom a často k neefektívnym výsledkom.
Vytvorenie dlhodobej stratégie prostredníctvom podobného úradu obsahuje aj ukazovatele a systém hodnotenia opatrení a projektov, vďaka čomu je tento úrad a prostredníctvom neho mesto, schopné zhodnotiť efektivitu svojho plánovania a prípadne pozmeniť prístup. A nielen kvôli výsledkom je dôležitá táto flexibilita. Progres technológie je v súčasnej dobe rýchly a to musí mesto reflektovať.
Väzby na existujúce strategické dokumenty, legislatívu alebo metodiky
Strategický plán mesta, Akčné plány mesta, Metodika CityKeys, Metodika Smart Česko
Možné dopady opatrenia
Lepšie plánovanie a odstránenie zbytočnej duplikácie investícií, čo spôsobí zníženie nákladov.
Výber tých správnych projektov s najväčším dosahom vďaka prepojeniu jednotlivých oblastí cez centrálny systém.
Vytvorenie komplexnej stratégie dopomôže k implementácii a pokračovaniu projektov napriek zmene politického riadenia.
Správne a komplexné opatrenia zaručia zvýšenie podpory od verejnosti k ďalším projektom.
Podklady pre analýzu
Analýza doterajšieho mestského plánovania, Výstupy a hodnotenia akčných plánov z minulých období, Analýza mestských sociálnych podnikov, Analýza výstupov v mestách s podobným počtom obyvateľov a sociálnou štruktúrou
Príklad dobrej praxe a benchmarking
Mesto Soul [64] vytvorilo Social Innovation Bureau, ktorého úlohou je plánovanie sociálnej inovačnej stratégie mesta a podpora týchto aktivít v Soule. Vďaka tomu je schopné plánovať sociálne inovácie dlhodobo a efektívne s ohľadom na želania obyvateľov.
Tento úrad bol vytvorený na základe úvahy, že mnohé zo súčasných problémov sú dôsledkom myslenia a úvahy riadenej ziskom a individualizmom. Mnohé z projektov podporovaných úradom pre sociálne inovácie sa preto týkajú cirkulárneho, sociálneho a kolaboratívneho hospodárstva s cieľom zlepšovať životnú úroveň obyvateľov bez ohľadu na zisk.

Sociálne inovácie dnes ponúkajú široký priestor pre zlepšovanie podmienok života, či už pomocou neziskových organizácií, sociálnych podnikov ale-bo priamo cez strategické mestské plánovanie. Výsledkom tejto diplomovej práce je aj úsudok, že koncept Smart City a v ňom výrazný sociálny aspekt bude tým zásadným faktorom, ktorý vytvorí mestá s vysokou kvalitou života a kvalitným životným i sociálnym prostredím. Je to vďaka tomu, že Smart City prináša ucelenú víziu, ktorej sociálny a environmentálny aspekt sa v dnešnej dobe stáva oveľa výraznejším než samotné technologické inovácie, ktoré sa z cieľa stali nástrojmi. Preto strategické plánovanie na základe metodík inteligentných miest bude zásadné pre mestá, ktoré túto víziu chcú zdieľať.

LITERATÚRA

- V. Kandusová, M. Kuzmič, M. Koucká, M. Sýkorová a T. Vácha, „Metodika hodnocení udržitelných chytrých měst -“, 2019.
- P. Bosch a S. Jongeneel, „CITYkeys indicators for smart city projects and smart cities,“ 2017
- H. M. Kim, S. Sabri a A. Kent, Smart Cities for Technological and Social Innovation, 2021.
- J. Vacek, „ON THE ROAD: FROM INDUSTRY 4.0 TO SOCIETY 4.0,“ Trendy v podnikání, sv. 7, pp. 43-49, 2017.